

LAKIALOITE 17/2013 vp

Laki elintarvikelain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Lakialoitteella ehdotetulla elintarvikelain muutoksella merkintä alkuperämaasta tulisi pakolliseksi ja väärinkäytöksistä aiheutuisi sanktioita.

Ruuan alkuperällä on väliä. Kuluttajat haluavat tietää, mistä ruoka tulee. Tutkimuksen mukaan yli 90 % kasvinsuojeluainejäämistä tulee tuontielintarvikkeista. Alkuperän merkitseminen vapaaehtoisesti ei ole toiminut, ohjeistuksia ei noudateta ja toimijoita ei rangaista kuluttajan harhaanjohtamisesta. Siksi onkin tärkeää mahdollisimman nopeasti saada laki pakollisesta alkuperämaan merkitsemisestä voimaan.

Suomessa ja myös muualla EU:ssa käydään keskustelua alkuperämerkinnöistä. Parlamentissa on vahva tahtotila saada alkuperämerkinnät pakollisiksi. Jo ennestään alkuperämaan ilmoittamisvelvollisuus on naudanlihan, kalojen, tuoreiden hedelmien, vihannesten ja hunajan osalta. Pakkausmerkintöjä koskeva uusi kuluttajainformaatioasetus astui voimaan joulukuussa 2011. Jos pääainesosan alkuperä on eri kuin valmistusmaa, se tulee kertoa. Esimerkillinen pakkausmerkintä voisi olla: "Valmistettu Suomessa ruotsalaisesta maidosta". Informaatioasetuksen myötä alkuperämaamerkintää aletaan soveltaa sianlihassa, lampaan- ja vuohenlihassa sekä siipikarjanlihassa 2 vuoden kuluessa voimaantuloista. Muiden tuotteiden osalta tullaan perässä ja komissio teettää vaikutusarvioinnin, jossa otetaan huomioon kuluttajien tiedontarve, merkintöjen toteutettavuus, kustannukset ja hyödyt, vaikutukset sisämarkkinoihin ja kansainväliseen kauppaan. Tärkeää on tietää pääainesosan lisäksi muiden keskeisten ainesosien alkuperä.

Esimerkiksi valmistettu Suomessa tanskalaisesta siiankamarasta, romanialaisesta hevosenlihasta, thaimaalaisesta broilerista ja broilerinnahasta sekä argentiinalaisesta naudanlihasta. Tarvitaan siis edelläkävijöitä, jotta EU-lainsäädännön voimaantulo nopeutuu. Suomi voi esimerkiksi vauhdittaa tätä. Pitkät tuotanto- ja kuljetukset lisäävät riskejä globaalissa elintarvikaupassa. Elintarvikkeen alkuperämaan jäljitettävyys heikkenee ja väärinkäytökset pystytään häivyttämään helposti.

Kansalliset toimenpiteet alkuperämerkintävaatimuksissa on ennen niiden voimaansaattamista ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenmaille. Ratifiointi aiheuttaa hyvän keskustelun EU:ssa, kun koko EU:n alueella kuluttajien tiedonsaantia ruuan alkuperämaasta ja tuotantotavoista halutaan kasvattaa.

Vuonna 2011 maahantuotavien ei-eläinperäisten elintarvikkeiden valvonnassa tuontieriä tutkittiin jonkin verran vähemmän kuin vuotta aiemmin. Määräysten vastaisiksi osoittautui 12,1 %. Ulkokaupan valvonnassa hylättyjen erien osuus tutkituista oli lähes kuusi prosenttia suurempi kuin sisämarkkinatuotteiden valvonnassa. Poikkeuksellisen paljon ongelmia löydettiin ravintolisistä (30,2 %), juomista (27,9 %) sekä kastikkeista, keitoista ja liemistä (22,3 %). Luonnonmukaisesti tuotetuiksi ilmoitettuja elintarvikkeita tutkittiin yhteensä 174 erää. Viidestä erästä (2,8 %) löytyi luomutuotannossa kiellettyjen kasvinsuojeluaineiden jäämiä. Suomessa kasvinsuojeluainejäämistä yli 90 % tulee tuontielintarvikkeista, vaikka niiden osuus ostosko-

rissa on pienempi kuin kotimaisten tuotteiden. Jäämiä saamme erityisesti hedelmistä ja tuontirukiista.

Eläinperäisten tuotteiden valvonta EU:n sisämarkkinoilla perustuu kunkin maan omaan valvontaan. Eläimiä ei hyväksytä teurastettavaksi ja ihmisravinnoksi käytettäväksi, jos ne tulevat alueelta, jolla on voimassa liikkumisrajoituksia, jos eläinlääkkeitä koskevia määräyksiä ei ole noudatettu tai jos on olemassa ihmisten tai eläinten terveyteen haitallisesti vaikuttavia tekijöitä. EU:n ulkopuolelta eläinperäisiä elintarvikkeita voidaan tuoda laitoksista, jotka täyttävät asiaankuuluvat yhteisön vaatimukset. Tämän varmistavat alkuperämaana olevan kolmannen maan toimivaltaiset viranomaiset. Pitää myös arvioida, onko viranomaistoiminnan luotettavuus kaikilla muualla Suomen tasolla.

Oikeus puhtaaseen, turvalliseen ruokaan pitää olla kaikilla suomalaisilla. Eduskunta linjasi viime hallituskauden elintarviketurvallisuusse-

lonteossa ja ruokapoliittisessa selonteossa yksimielisesti, että ruuan alkuperä pitää näkyä pakkauksissa. Nykyisen hallituksen hallitusohjelmassa tähän sitouduttiin.

Eviran ohjeistuksen mukaan alkuperämaa tai -alue tulee merkitä, jos sen puuttuminen voi johtaa kuluttajaa harhaan elintarvikkeen alkuperän suhteen. Neljä viidestä suomalaisesta haluaisi ehdottomasti, että raaka-aineiden alkuperämaan merkitseminen valmisruokiin olisi pakollista (HS Gallup 2013). Tähän on myös lainsäädännön taholta pystyttävä vastaamaan. Alkuperän merkitseminen vapaaehtoisesti ei ole toiminut, ja siksi onkin tärkeää mahdollisimman nopeasti saada laki voimaan. Kuluttajalla on oikeus tietää ruuan alkuperä — myös ravintolassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

elintarvikelain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään elintarvikelain (23/2006) 9 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta seuraavasti:

9 §

Elintarvikkeesta annettavia tietoja koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikkeen pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavalla markkinoinnin yhteydessä:

4) elintarvikkeen keskeisten ainesosien alkuperämaa on merkittävä pakkauksiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2013

Anne Kalmari /kesk

Tuomo Puumala /kesk

Simo Rundgren /kesk
Kimmo Tiilikainen /kesk
Elsi Katainen /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Juha Sipilä /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Eeva-Maria Maijala /kesk
Markus Lohi /kesk
Annika Saarikko /kesk
Lasse Hautala /kesk
Katja Taimela /sd
Kari Rajamäki /sd
Pirkko Mattila /ps
Reijo Hongisto /ps
Lauri Heikkilä /ps
Heikki Autto /kok
Tuula Peltonen /sd
Mikko Savola /kesk
Jari Myllykoski /vas
Timo Kalli /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Tapani Tölli /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Arto Pirttilahti /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Jari Leppä /kesk
Ritva Elomaa /ps
Ari Jalonen /ps
Teuvo Hakkarainen /ps
Satu Haapanen /vihr
Markku Eestilä /kok
Tytti Tuppurainen /sd
Suna Kymäläinen /sd
Raimo Piirainen /sd
Raija Vahasalo /kok
Lars Erik Gästgivar /r
Juha Väättäin /ps
Pentti Kettunen /ps
Leena Harkimo /kok
Anne-Mari Virolainen /kok
Seppo Kääriäinen /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Markku Rossi /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Sari Palm /kd
Vesa-Matti Saarakkala /ps

Peter Östman /kd
Kari Tolvanen /kok
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Jyrki Yrttiaho /vr
Pietari Jääskeläinen /ps
Kristiina Salonen /sd
Esko Kiviranta /kesk
Kauko Tuupainen /ps
Riitta Myller /sd
Inkeri Kerola /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Aila Paloniemi /kesk
Eero Reijonen /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Mika Lintilä /kesk
Eila Tiainen /vas
Risto Kalliorinne /vas
Erkki Virtanen /vas
Reijo Tossavainen /ps
Anu Urpalainen /kok
Pauli Kiuru /kok
Tarja Filatov /sd
Maria Tolppanen /ps
Rakel Hiltunen /sd
Jani Toivola /vihr
Juho Eerola /ps
Elisabeth Naucclér /r
Jari Lindström /ps
Anne Louhelainen /ps
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Hanna Tainio /sd
Osmo Kokko /ps
Sinuhe Wallinheimo /kok
Markus Mustajärvi /vr
Eero Suutari /kok
Ville Vähämäki /ps
James Hirvisaari /ps
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Pia Viitanen /sd
Sari Sarkomaa /kok
Tapani Mäkinen /kok
Antti Lindtman /sd
Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Tuula Väättäin /sd
Sauli Ahvenjärvi /kd
Pertti Virtanen /ps
Laila Koskela /ps

LA 17/2013 vp — Anne Kalmari /kesk ym.

Tom Paakkalén /ps
Mika Niikko /ps
Anna Kontula /vas
Timo Heinonen /kok
Sirpa Paatero /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Lenita Toivakka /kok
Arto Satonen /kok
Outi Mäkelä /kok
Lea Mäkipää /ps
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Anni Sinnemäki /vihr
Anssi Joutsenlahti /ps
Johanna Karimäki /vihr
Ilkka Kantola /sd
Ismo Soukola /ps

Kimmo Kivelä /ps
Jussi Niinistö /ps
Jussi Halla-aho /ps
Maria Lohela /ps
Maarit Feldt-Ranta /sd
Katri Komi /kesk
Arja Juvonen /ps
Janne Sankelo /kok
Mats Nylund /r
Merja Kuusisto /sd
Jukka Kärnä /sd
Johanna Jurva /ps
Mika Kari /sd
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Christina Gestrin /r